

И док Србија и даље болује од жутице, без наде да се у скорије вријеме излијечи, у свијету се дешавају необичне ствари. Једна од њих је Викиликс, који постаје предметом озбиљних расправа, а цијела прича око сензационалног сајта подсјећа на комедију апсурда у којој се не зна ко прогони, а ко је прогоњени, ко оптужује, а ко је оптужени. И ко стоји иза свега. Да ли онај ко је оптужен, тужибаба или неко трећи?

Иза друге необичне ствари, која се недавно догодила у Талину, стоји жири Европске филмске академије. Награду за најбољи филм, режију и сценарио додјељена је човјеку за којим је, због сексуалног злостављања, расписана потерница Интерпола у 188 земаља. Награђен је Роман Полански за његов политички трилер „ Писац из сјенке“, који је свеукупно добио шест награда ЕФА-е. Полански, који већ тридесетак година живи на релацији Француска – Пољска, није дошао у Талин да прими награду. Са непознате локације путем Скајпа захвалио се на признањима уз поруку да је жири ЕФА - е наградио изразито европски филм.

Још тамо давне 1962.године Роман Полански је емигрирао из Пољске. Било је то након што је режирао дебитантски филм „Нож у води“, који је добио награду критике на фестивалу у Венецији, а био је номинован и за Оскара за најбољи страни филм, али га је претекао Фелини са својим „Осам и по“ филмом. Прича о буржујском пару који одлази на једрење и њиховом дружењу са анархичним и бунтовним аутостопером еротски сугестивна и класно провокативна није се свидјела комунистичким властима. Полански се својим првенцем супроставио социјалистичком концепту филма са радницима и сељацима као главним протагонистима, супроставио се соцреализму. Ликови склони самоуништењу нису се уклапали у послератни оптимизам новог пољског друштва. Морална деструкција која се могла исчитати у подтексту није била прихватљива, па се и сам аутор осјетио неприхваћеним због чега се из Пољске преселио у Западну Европу гдје је наставио са режирањем својих духовитих, луцкастих, али и прилично гротескних филмова у којима се на мајсторски начин преплићу страх и потиснута сексуалност (Одбојност), нихилизам и трагикомичност (Кад дође Кателбах) и хумор и вампиризам (Бал вампира).

Још тамо давне 1962.године Роман Полански је емигрирао из Пољске. Било је то након што је режирао дебитантски филм „Нож у води“, који је добио награду критике на фестивалу у Венецији, а био је номинован и за Оскара за најбољи страни филм, али га је претекао Фелини са својим „Осам и по“ филмом.

„Бал вампира“ у којем чувени, али мало уврнут професор и његов неспретни асистент иду у мисију откривања и уништавања вампирских створења показао се судбоносним за Романов приватни живот. Током снимања зближио се са главном глумицом Шерон Тејт, која му постаје и друга супруга. Убрзо последице вјенчања одлазе у САД гдје Полански снима свој први холивудски филм „Розмарина беба“. Ова изванредна адаптација бестселера Ајре Левина, која је била номинована за Оскара, прича је о младом и заљубљеном брачном пару који очекује своје прво дијете. Као и многе жене које постају мајке по први пут Розмари се осјећа збуњено и престашено. Страх се показао оправданим, јер њен муж, амбициозни, али неостварен глумац, склапа уговор са ђаволом да би постао успјешан, а заузврат нуди своју жену за сатанистички ритуал у којем дрогирана Розмари затрудни и на свијет доноси Сатанино дијете. Колико год овај филм имао умјетничких вриједности, а има их засигурно, барем кад је жанр у питању, он се може сматрати прилично дискутабилним, јер се у њему говори о рођењу Сатане, али гријех не иде на душу само Поланском, него и Ајри Левину чију је књигу режисер вјерно и без одступања пренио на филмско платно. Због рада на овом филму Полански је оптуживан да и сам припада сатанистичкој секти заједно са својом женом Шерон, а разлог више за такво мишљење било је и то што је главни консултант за сатанистички ритуал и један од глумаца у филму био оснивач Сатанине цркве у Сан Франциску, бивши радник у циркусу, Антон Шандор Лавеј, који је написао књигу „Сатанина библија“ и која је преведена на многе језике и налази се у слободној продаји. Невјероватна случајност је и то да је испред њујоршке зграде у којој је сниман филм „Розмарина беба“ убијен Џон Ленон.

Ко са ђаволом тикве сади, па макар и ради умјетности, о главу му се разбијају. Колико год ова изрека била неприкладна, обзиром на брутално убиство супруге Романа Поланског, показала се тачном.

Ко са ђаволом тикве сади, па макар и ради умјетности, о главу му се разбијају. Колико год ова изрека била неприкладна, обзиром на брутално убиство супруге Романа Поланског, показала се тачном. Шерон је била у осмом мјесецу трудноће када су у њихову кућу у елитном дијелу Лос Анђелеса ушли сљедбеници сатанисте Чарлса Менсона у намјери да убију свакога ко им се нађе на путу. Окрутно и без милости масакрирали су пет особа међу којима је била и Шерон Тејт, која је молила за живот њеног нерођеног сина, али јој молбе нису услышене. Жртве су биле на десетине пута

избодене ножем, са прострелним ранама по телу, а на улазним вратима Тејтином крвљу било је исписано „Свиња“. Да су је посљедњу убили чланови Менсонове „Породице“ признали су током дугогодишњег суђења на којем су били осуђени на смрт у гасној комори, али им је пресуда преиначена у доживотну робију, јер је Калифорнија 1972.г. укинула смртну казну.

Полански, који је за вријеме убиства био у Енглеској, вратио се одмах у Лос Анђелес, а легенда, која може бити и истинита, каже да је намјеравао да се врати кући неколико сати прије него што је злочин почињен, али је игром случаја закаснио на авион. Полиција га је једно вријеме испитавала, па чак и сумњичила да стоји иза жениног убиства. После хватања Менсона и осталих убица Полански је поново у Европи и након двије године од смрти супруге режира „Магбета“, који је код већине критичара лоше примљен због експлицитног насиља и блиједне модернистичке интерпретације Шекспирове трагедије. За разлику од „Магбета“ чувена „Кинеска четврт“ снимљена у најбољој традицији ноар филма доживљава велики успјех и код критичара и код публике. Филм је номинован за једанаест Оскара, а награду је добио за најбољи сценарио. Угледни британски часописи „Гардијан“ и „Обзервер“ недавно су „Кинеску четврт“ прогласили најбољим филмом свих времена.

После „Кинеске четврти“ Полански режира осредњи филм „Станар“, а потом долази у сукоб са америчким законом који траје све до данашњих дана. Оптужен је за протузаконите сексуалне односе са тринаестогодишњом дјевојчицом коју је предходно сликао уз одобрење њене мајке за француско издање часописа *Vog*.

После „Кинеске четврти“ Полански режира осредњи филм „Станар“, а потом долази у сукоб са америчким законом који траје све до данашњих дана. Оптужен је за протузаконите сексуалне односе са тринаестогодишњом дјевојчицом коју је предходно сликао уз одобрење њене мајке за француско издање часописа *Vog*. Све се десило у кући Џека Николсона, који је глумио главну улогу у „Кинеској четврти“ и који је био добар режисеров пријатељ. Полански је ухапшен у Лос Анђелосу и провео је 42 дана на психијатријском посматрању. Суд је поднио тужбу у шест тачака у којој се, између осталог, Полански терети за силовање уз употребу дроге, перверзију, содомију, разузданост, али су ове оптужбе одбачене након његове нагодбе са судом да би на крају био оптужен само за незаконити сексуални однос са малољетником. Међутим Полански није сједио скрштених руку и чекао да му намакну лисице. Пошто је признао кривицу 1978. године бјежи из САД и од тада није крочио на америчко тло. Скрасио се у родној Француској, која му је дала држављанство и која није имала обавезу да га испоручи САД са којима је имала потписан уговор о неизручивању својих држављана.

У некој врсти егзила Полански наставља да режира филмове, али су то углавном просјечна остварења која не заслужују превише пажње, да би 2002.године услиједио велики повратак са филмом „Пијаниста“ за којег добија америчког Оскара, Златну палму у Кану и француску награду Цезар.

„Пијаниста“ је истинита прича о познатом пољском композитору јеврејског поријекла који,након депортације најближих

чланова породице у оближње концентрационе логоре, настоји преживјети у варшавском паклу скривајући се по напуштеним зградама. „Пијаниста“ се може назвати и редитељевим аутобиографским филмом, јер је и Роман Полански доживио сличну судбину. Након повратка у Краков 1939.године родитеље му одводе у концентрационе логоре. Мајка је страдала у Аушвицу, а отац се неким чудом извукао из пакла Матхаузена. Полански се спасао бјежећи из Краковског гета. Неколико година живио је буквално на улици и успио да преживи уз помоћ локалних Пољака претварајући се да је католик.

Без обзира на велики свјетски успијех и добијеног америчког Оскара, Роман Полански је и даље био мета америчких власти. Избјегавао је да иде у земље које би га могле испоручити Америци, као што је Велика Британија, углавном путујући из Француске у Пољску и натраг. Прошле године у септембру отпутовао је у Швајцарску гдје је на фестивалу филма у Цириху требао да добије награду за животно дјело. Умјесто да прими награду Полански је ухапшен одмах на граници од стране швајцарских власти. Циници би рекли да је умјесто награде добио затвор за животно дјело.

Хапшење чувеног режисера није остало без одјека. На ноге се дигла прво француска, а затим и свјетска филмска јавност, па су на адресу Швајцарске упућене бројне петиције и протести које су између осталих потписали Дејвид Линч, Мартин Скорсезе, Еторе Скола, Коста Гаврас, Моника Белучи. Вуди Ален је цијелу ствар назвао идиотском, а подршку заточеном оскарорцу пружили су француски министар културе, те Саркози и Кундера,

Роман о Поланском

Пише: Раденко Тошић
понедељак, 13 децембар 2010 16:11

који је „случај Полански“ оцјенио апсурдним. Један од ријетких који није желио да потпише петицију био је Мајкл Даглас уз изговор да не би било исправно да он као Американац потпише петицију за подршку некоме ко је прекршио закон.

Најгласнији су, ипак, били Пољаци. Пољски званичници са покојним председником Лехом Качинским на челу највише су протествовали због срамотног и увредљивог начина на који је ухапшен угледни умјетник.

Били су огорчени што је њихов славни земљак позван као гост фестивала у Цириху, а уместо да прими награду спроведен је у полицијску станицу. Они су увјерени да Роман Полански није крив, пошто је дјевојчица касније признала да је сама пристала на секс са режисером, те да Полански није добио право да се поштено брани и одбрани од оптужби за силовање малолетнице. Према недавно донесеним антипедофилским законима Полански би, иначе, да се процес води у Пољској, могао бити осуђен на принудну хемијску кастрацију или боравак у психијатријској болници затвореног типа док се не подвргне лијечењу. Полански је добио подршку и од жртве која сада има 44 године и која је недавно изјавила да славни режисер не би требао ићи у затвор и да не представља опасност за друштво.

Швајцарско министарство правде одредило је кућни притвор Поланском уз обавезно ношење електронске рукавице док буде чекао одлуку о евентуалном изручењу САД. Из кућног притвора Полански је монтирао свој најновији филм „Писац из сјенке“ у којем се говори о бившем британском премијеру оптуженом за ратни злочин који је извршен над осумњаницима за тероризам.

Без обзира како се роман о Поланском завршио, чак иако главни јунак и избјегне амерички затвор, неће моћи да избјегне суочавање са духовима прошлости.